

Sygn. akt V CSK 527/07

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Gerard Bieniek (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa K. K. i M. M.

przeciwko B. W., B. B. i D. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 kwietnia 2008 r.,

skargi kasacyjnej pozwanych od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 22 lutego 2007 r.,

sygn. akt I ACa (...),

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 21 czerwca 2006 r. oddalił powództwo K. K. i M. M. o zapłatę 73756,81 zł, skierowane przeciwko B. W., B. B. i D. K. Sąd ten ustalił, że pozwani byli członkami zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością „S.(...)” w K., która posiadała zobowiązania finansowe wobec powodów. W 2002 r. spółka pozwanych zaczęła odczuwać kłopoty finansowe. Na skutek zatorów płatniczych pogorszyła się jej płynność finansowa, a strata przewyższała kapitał zakładowy.

Największym kontrahentem tej spółki była (...) Spółka Węglowa, dla której wykonywała 80% swoich usług. Właśnie opóźnienia w płatnościach przez (...) Spółkę Węglową spowodowały pogorszenie płynności finansowej spółki „S(...)”. W lutym 2003 r., gdy następca prawny (...) Spółki Węglowej (...) S.A. ujawnił, że nie zamierza płacić jej długów powstało zagrożenie upadłością. Pomiędzy 31 grudnia 2002 r. a 28 lutego 2003 r. sytuacja finansowa spółki pozwanych zmieniła się nieznacznie. W dniu 14 kwietnia 2003 r. pozwani złożyli wniosek o ogłoszenie upadłości spółki „S(...)”. Jej upadłość została ogłoszona 19 grudnia 2003 r. We wrześniu 2003 r. powodowie uzyskali przeciwko spółce tytuł wykonawczy. Ich wierzytelność w kolejności zaspokojenia znajduje się w III kategorii. W postępowaniu upadłościowym zostaną zaspokojone jedynie wierzytelności zaliczone do I i II kategorii.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd pierwszej instancji ocenił, że powodowie wykazali bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce. Należało jednak przyjąć, że pozwani w odpowiednim terminie złożyli wniosek o ogłoszenie upadłości. Sytuacja finansowa spółki w okresie od końca 2002 r. do marca 2003 r. praktycznie nie uległa zmianie. W tym czasie nie obniżył się potencjał majątkowy spółki, a zatem także szansa wierzycieli na uzyskanie zaspokojenia swoich należności. Zdaniem Sądu Okręgowego spółka „S(...)” na początku 2003 r. mogła jeszcze liczyć na spłatę swoich zobowiązań, bowiem dysponowała znaczną wierzytelnością w stosunku do (...) Spółki Węglowej. Spłacała też, aczkolwiek nieregularnie, swoje długi. Dopiero stwierdzenie braku możliwości odzyskania długu od K.(...) S.A. w K. uzasadniało zgłoszenie wniosku o upadłość. Wniosek o upadłość wpłynął do sądu 14 kwietnia 2003 r., a zatem w rozsądnym terminie od tego zdarzenia. Z tych względów powództwo oparte o treść art. 229 § 2 k.s.h. było bezzasadne i podlegało oddaleniu.

Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację powodów i wyrokiem z dnia 22 lutego 2007 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził na rzecz powodów całą dochodzoną przez nich należność. Sąd drugiej instancji podzielił ocenę, że powodowie wykazali bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce „S(...)”. Na pozwanych spoczywał zatem ciężar dowodu, że wniosek o ogłoszenie upadłości zgłosili w odpowiednim terminie. Na podstawie uregulowań zawartych w art. 21 ust. 1 i 2 Prawa upadłościowego i naprawczego członkowie zarządu mają obowiązek nie później niż w ciągu 2 tygodni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości, zgłosić wniosek o ogłoszenie upadłości. Pozwani cofnęli wniosek o przeprowadzenie dowodu z wymaganej w procesie przeciwko członkom zarządu odpowiadających na podstawie art.

299 § 1 k.s.h. opinii biegłego na tę okoliczność. W związku z tym brak było podstaw by przyjąć, że pozwani wykazali zachowanie terminu do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Przemawiało to za uwzględnieniem apelacji.

Skarga kasacyjna pozwanych została oparta o obie podstawy określone w art. 398³ § 1 k.p.c. W ramach podstawy naruszenia prawa materialnego skarżący zarzucili obrazę art. 299 § 1 k.s.h. oraz art. 6 k.c. w wyniku ich błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania. W ramach zaś podstawy naruszenia przepisów postępowania obrazę art. 278 § 1 k.p.c. W oparciu o te zarzuty wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z brzmieniem art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach jej podstaw. Pozwani w skardze kasacyjnej nie zakwestionowali stanowiska Sądu Apelacyjnego, że przez brak wniosku o powołanie biegłego nie wykazali zachowania terminu do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Zarzuty skargi dotyczą wyłącznie zagadnienia bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce „S.(...)”, która według oceny Sądu stanowiła przesłankę ich odpowiedzialności na podstawie art. 299 k.s.h.

Pogląd skarżących, że stwierdzenie bezskuteczności egzekucji w sferze ustaleń faktycznych mogło wynikać jedynie z opinii biegłego jest nieuzasadnione. Bezskuteczność egzekucji może być wykazana przez wierzyciela spółki kierującego roszczeniem przeciwko jej zarządcom według ogólnych zasad obowiązujących w procesie, a zatem wszelkimi środkami dowodowymi. Stwierdzenie przez Sąd Apelacyjny, że powodowie wykazali bezskuteczność egzekucji było wynikiem odwołania się do ustaleń faktycznych wskazujących, że wierzytelność powodów została zaliczona do trzeciej kategorii, a stan majątkowy upadłej spółki zezwala na zaspokojenie jedynie wierzytelności pierwszej i drugiej kategorii. Wymaga zaś podkreślenia, że ustalenia te nie podlegają kontroli kasacyjnej z uwagi na treść art. 398³ § 3 k.p.c. Zarzut naruszenia art. 278 § 1 k.p.c. w wyniku uznania przez Sąd zeznań syndyka masy upadłości spółki „S.(...)” za wystarczające dla stwierdzenia bezskuteczności egzekucji był zatem bezzasadny.

Z kolei konstrukcja zarzutu naruszenia art. 299 § 1 k. s.h. została przez skarżących oparta o samo założenie istnienia „egzekwowalnej wierzytelności” w stosunku do (...) Spółki Węglowej. Skarżący podnosili, że o bezskuteczności egzekucji

można mówić jedynie w wypadku, gdy była ona skierowana do całego majątku spółki, a powodowie nie prowadzili egzekucji z tej wierzytelności. Oceniając zasadność stanowiska skarżących należy uwzględnić, że skarżący nie wykazali, aby wierzytelność spółki „S.(...)” wobec (...) Spółki Węglowej została pominięta w postępowaniu upadłościowym. Nie można zatem przyjąć, że ocena bezskuteczności egzekucji, podyktowana charakterem wierzytelności powodów, korzystającej z zaspokojenia w dalszej kolejności, niż wierzytelności innych podmiotów uczestniczących w postępowaniu upadłościowym, była związana z pominięciem części majątku tej spółki. Skarżący nie wykazali również, aby zachodziła różnica pomiędzy sytuacją powodów jako wierzycieli w postępowaniu upadłościowym i w okresie poprzedzającym wszczęcie tego postępowania, a brak możliwości zaspokojenia wierzytelności powodów w postępowaniu upadłościowym był wynikiem zaniechania prowadzenia egzekucji przeciwko spółce, która wcześniej była możliwa. Należy jednocześnie przypomnieć, że według ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia przez Sąd Apelacyjny, wierzytelności powodów stały się wymagalne w okresie od lutego 2003 r. do kwietnia 2003 r., a tytuł egzekucyjny powodowie uzyskali w lipcu 2003 r. Jeśli wziąć pod uwagę, że wniosek o ogłoszenie upadłości został złożony 14 kwietnia 2003 r., to wręcz nie sposób przyjąć, że powodowie mieli możliwość skutecznego przeprowadzenia egzekucji z wierzytelności spółki „S.(...)” poza ramami postępowania upadłościowego.

Sąd Apelacyjny nie wyraził oceny, że na powodach nie spoczywał ciężar dowodu w zakresie wykazania bezskuteczności egzekucji z majątku spółki. Zarzut naruszenia art. 299 k.s.h. i art. 6 k.c. był zatem nieuzasadniony.

Z przyczyn wyżej wskazanych skarga kasacyjna powodów była pozbawiona uzasadnionych podstaw i Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. skargę tę oddalił.